

tíðindablaðið

sosialurin

Telefon 118 20
Argjavegur 26, 3800 Argir
Postsmoga 76, 3800 Tórshavn

Útgevandi: P/f Sosialurin ©
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
Fyrstisgjafi: Krisjan Dahl
Bláðólk: Hogni Djurhuus
Randi Jacobsen
Tórfinn Smith
Ljósmyndari: Kalmar Lindenskov
Uppseting: P/f Sosialurin
Prent: P/f Pressan 1981

Tøgn um skúlan

TAD ljóðar helst lægdi í oyrunum á fólk, tá Føroya Lærarafelag alment krevur, at lærararnir skulu hava størri skotbrá fyri at søkja um orlov frá skúlanum.

MEN HETTA er ikki so lægdi, tí alt fleiri lærarar fara úr skúlanum út á privata arbeiðsmarknaðin, har lórnar eur nógv betri og har arbeiðsviðurskiftini kanska eisini eru meira nøktandi.

SAMMETT við útbúgving og ta ábyrgd lærarar hava, er lønin aftúrsgild í til onnur við líka langari útbúgving. Harafturat eru umstøðurnar mangan so sum so, tí fíggarligu karmarnir hjá føroyska skúlanum eru ógvuliga treingir.

LÆRARARNIR hava nú í fleiri ár gjørt vart við støðu sína, men higartil hava politikarar og myndugleikar ikki lyft hond frá síðu fyri at seta seg inn í støðu skúlans ella fyri at bota um viðurskiftini.

NEI: TAD hevur verið deyðans tøgn — og tøgning versnar. Heldur ikki teir politikarar, sum ikki kunnu lata pennin liggja, tá Óli Breckmann ella onkur NATO-generalur lyfta duntlin upprá, hava grett eitt orð um støðuna. Eins lítið og teir koma við nøkrum konstruktivum tanka um allar teir sosialu trupulleikar sum hópa seg upp, tí okkara sosiallóggeva er aftúrsgild í fleiri

oddagrein

ár. Nei, eingin viðmerking. Einkin orða-skifti. Men deyðans tøgn!

TAD ER torført at spáa, hvørjar avleiðingar verða av verandi gongd. Men vit kunnu hugsa okkum, at tað eisini — og kanska serliga — eru tey frægu lærarafólkini, sum rýma úr skúlanum. Í staðin skulu fleiri ólærdir vikarar setast og úrslitið verður, at tað verður torført at halda støðið og tað fær fyrst og fremst avleiðingar fyri teir veikaru næmingarnar.

Í LONGDINI kann verandi gongd ikki halda fram, tí hon kann fáa álvarsligar samfelagsligar avleiðingar. Tá tey, sum verða av skúlanum í landsstýri, landsskúlaráði, -fyrising og í kommunum ikki taka støðuna í álvara, má javnaðarflokkurin, sum eisini telur nógv lærarar, taka sær um reiggj.

TAD AT javnaðarflokkurin hevur havt stóra ávirkan á framburðin í samfelag okkara hevur gjørt, at eisini børn hjá tí vanliga fólkinum hava kunnað fingið eina útbúgving. Javnaðarflokkurin eigur tí at gera sær greitt, hvørjar teir næmingar eru, sum fyrstir verða fyri bakkasti.

NÓGV varð tosað og skrivað um skúlan í samband við yvirtøkuna, og alt tóktist so glæsiligt, men nú trupulleikar eru, og lagna skúlans óviss, nú valdar tøgn — vaknið!

Mor-

Kæru IRF-limir

Visið tykkum nú sum menn og metið upp í Norðurlandahúsinum 7. og 8. februar! Ein stevna sum hendan er neyvan nakað at vera bangin fyri. Hon skal jú víðgera tykkara hjartamála: Hvat gera vit við okkara burturkast?

Uppskotið, sum Tórmodur Dahl kom við hóskeveldið í »Degi og viku«, er heilt í tráð við tankar, ið eg sum vanligur samfelagsborgari frammanundan hevði gjørt mær: VIT MUGU FARA AT SORTERA OKKARA BURTURKAST! Jørðin má fáa tað aftur, sum hon kann taka til sín, annað tilfar sum pappír má kunna fara til endurnýtslu, heldur enn at fleiri skógir verða oyddar o.s.fr. Mong kunnu halda, at hetta verður trupult og

metimikið, men ivaleyst er her bert talan um tilvenjing og góða fyriskipan.

Tað at alt burturkast í Føroyum, eplafus og annað døgurðarusk, pappdósir, reklamur, tómar fløskur o.m.a. skal fraktast til Leirvikar, má tykjast so himmalrópandi hópisleyt. Hin vegin munnu øll vera samd um, at okkurt má gerast við hetta vandamála, tí ongin ynskir eftir, at rúkandi ruskdangar skulu liggja um alt landið, at rustaðar tunnur, bilvrak og fløskubrot skulu eyðkenna okkara fagra landslag, at flótandi dunkar, plastikkposar o.a. skulu fylla firðir og sund o.s.fr. Men tað, ið brennast skal á einum sentralum stað, má minnst niður í eitt absolutt mini-

mum.

Tað kann væl ikki vera so, at tit vilja fáa so nógv at brenna sum til ber, nógvast lastvogur at koyra, slúka olju, slíta motorar og vegir, fylla ferjur, dálka nærumhvøvi og órógva fólk bert fyri at kunna metta hendan risaovn?

Ása Hátún

tjak og meiningar

Aldan kom við føroyskum lesnaði

Aftaná at myndirnar hjá Rosemmeyer (1778) komu út á forlagi okkara, hava fleiri — serliga ung — spurt hvør bakgrundin er fyri at fara undir »Forlagið Aldan«. (Gravngur hevur verið eftir myndum so nú fer at minka í tí tali — 700 sett — ið eru til sølu).

Sagan er í stuttum tann, at ungdomurin í 1920'unum og 1930'unum var sterkt ávirkaður av teimum stjórðskaparligu røslum, ið tá vóru frammi. Hóast tær politisku reimingarnar og floksligu sundurtøkur og samanbindingar vóru ringar at skilja, so var kortini ein reyður tráður, sum ikki slapst uttanum.

Hesin reyði tráður var viljin, at móðurmál okkara skuldu fáa allar tær semdir, tað eigur — og so tað at vit vóru føroyingar og einki annað.

Tá ið nú uppvøkstur min var í Havn, ber illa til at siga frá øðrum enn tí, har hendi.

Eins og dagin í dag — kanska meira — var Havnin ein miðdeil. Hagar kom fólk úr øllum ættum, ikki bert at læra, men eisini at arbeiða.

Meldurin í hesi fólkaíð ferdu við sær, at ungmannafelagið »Merkið« kom at vera tilhaldið bæði hjá ungum og eldri, og eina tíð tóktist tað at vera hetta felag, ið knýtti bond millum tey ungmannafeløg, ið vóru í Føroya Ungmannafelag.

Stavnhalðið hjá øllum var hitt sama, og hugur og vilji at vinna føroyingum fótastefni, varð samantvinnað.

Burtur úr hesum meldri spratt so hugurin at fáa fram dagliga málið á prent í slíkum líki, at øll skuldu fáa hug at lesa føroyskt.

Nú kann tað ljóða, sum alt arbeiði fyri føroyskum máli og føroyskum er sprottið úr hesi tíðini — men so var ikki.

Hetta var bert eitt veikt framhald av tí megnararbeiði, gjørt var frammanundan av djørvum hugsjónarmonnum.

Hvi kom so »Aldan« — søgublaðið?

Jú, tá sum kanska enn, var at kalla allur lestur á

donskum. Tað vóru dansk vikublað og skaldsøgur, ið høvdu einaræðið.

Men so kom kriggið. Tá vóru ungdomar, ið hildu, at nú var tíðin komin, til at fáa fram lættan lesnað á móðurmálinum, og úrslitið varð søgublaðið »Aldan«, ið kom eina ferð um mánaðin í 19 mánaðir. — Tá vóru tær peningaligu kreftirnar uppi.

Tó haldi eg — hóast næstan 50 ár eru runnin — at henda søgublaðaroynd ikki heilt hevur verið til fánýtis.

Við hesum í huga er tí aftan á slaka hálva öld annar táttur tikin upp aftur. Kanska ikki á sama bógvi í fyrstu syftu.

Nógv er broytt — stórar partur av fólkinum er vorðin lærður og lesandi, men tað tykist mær sum gíl er komið millum tveir høvudsbólkar í fólkinum — kanska serliga millum tað unga ættarliðið.

Talað og skrivað verður um mentan. Málið verður av summum hildið ein gudur, ið dyrkast skal við reinføri og puritanskari virðing, meðan summi als ikki geva sær far um, at mál fyrst og fremst er sum musikkur, ið eingin kann stúva niður í ein kassa, men tvørtur ímóti skal ljóma á manna tungu og í manna sinni.

Lat tað vera, at hetta kanska ljóar eitt sindur

biturt ella fýrakantað. Men fyri at venda aftur til Aldunavnið.

Lætt er at hava ætlanir, men hvussu tær fara at eydnast er eitt annað. Her kann verða sagt frá at i gerð er føroysk útgáva av heimsgitnu barnabókini »Alice in Wonderland« — og á føroyskum »Lisa í Leikalandi«, sum Axel Tórgeir hevur umsett úr upprunamálinum.

Hóast fleiri, bæði gentur og dreingir, tóku síni drúgvu tøk í samband við »Alduna« so haldi eg kortini at eitt navn eigur at vera nevnt, og tað er Pól Joensen (Pól í Mykinesi kallaður).

Hesum vinmanni varð ikki langt liv lagaið, men langt man vera millum teirra, ið so væl givin vóru ella eru, sum hann. Ongan tíð vildi hann koma sær fram í ljósið, hvørki tá ið hansara vit og skil vóru botnurin undir mongum, ið tá varð fram, ei heldur tá ið hansara skapandi evni, í bundnum sum óbundnum stíli, høvdu uppið at staðið millum teir fremstu í ardans viggj.

Í Gøtu í februar 1987
Stig G. Rasmussen

P.S. Lat meg skila til, at i hesum føri er nóg so leysliga farið um tíðina framman undan »Alduni«.

Kunngerð

Vinnarin av lutaseðlasøluni til frama fyri

FØROYSKT SJÓSAVN

er funnin.

Seðil nr. 1274 vann ferðina til Ísraels við Norrønu.

Vinnarin biðist vinarligast venda sær til Tlf. 12952.

ÁHUGABÓLKURIN FYRI
FØROYSKT SJÓSAVN